

Znamię bestii to rzeczywistość, a nie iluzja.

Ks. Bortkiewicz o tatuazowej antyewangelii

Dla mojego pokolenia tatuaże wiązały się z pewną subkulturą, ogólnie mówiąc, członków półświata. Niestety, dzisiaj nasza kultura zaciera, czy już zatarła, granicę między półświatem a światem prawdziwie człowieczym – mówi w rozmowie z PCh24.pl ks. prof. Paweł Bortkiewicz TChr.

Czy katolik może się tatuować?

Katolik powinien zawsze pamiętać o słowach św. Pawła: „Wszystko mi wolno, ale nie wszystko przynosi korzyść. Wszystko mi wolno, ale ja niczemu nie oddam się w niewolę”. Myślę, że jakikolwiek komentarz do tych słów jest zbyteczny.

Jaki jest stosunek Kościoła katolickiego do tatuażu? Ostatnie tygodnie pokazały, że niektórzy kapłani są przeciw, a niektórzy za. Czy jest jakieś konkretne stanowisko w tej sprawie?

Nie sędzę, a raczej nie znam stanowiska doktrynalnego we współczesnym nauczaniu Kościoła. Niemniej, nie można zapominać, że tatuaż jest w istocie znakiem. Znak odsłania pewną treść. I w tym miejscu pojawia się potrzeba, a wręcz konieczność oceny moralnej dotyczącej sensu tego znaku. Trzeba przy tym pamiętać że ten znak, jak i niektóre inne, stanowi pewną rzeczywistość łączącą świat fizyczny, cielesny ze światem duchowym. W tym miejscu pojawia się to, co może być banalizowane, co bywa przedmiotem szyderstwa i kpiny, ale co jest sprawą w swej istocie niezwykle poważną. Przecież człowiek jest istotą cielesno-duchową i żyje w świecie, który nie jest światem jednowymiarowym. Dlatego pozornie niewinne gesty, znaki, symbole, które wprowadzają naszą fizyczność i cielesność w mroczny świat ducha, ducha anty-Ewangelii i antykultury jest światem niebezpiecznym. Zdecydowanie apelowałbym tutaj o bardzo dużą ostrożność i wstrzeźliwość.

Czy tatuaże to znamię bestii?

Mogą takimi się stać. Wszystko zależy właśnie od owego użycia znaku – w jakim celu? Co ma wyrażać? Co ma symbolizować? Z czym, kim ma łączyć nosiciela tego znaku? I raz jeszcze podkreślam, że wchodzenie w tę sferę rzeczywistości (bo to jest rzeczywistość a nie iluzja) jest sprawą ze swej istoty tak ryzykowną, jak wysoce niebezpieczną. Nie warto w tym zakresie ignorować zagrożeń, które są naprawdę realne.

Dlaczego Kościół tak rzadko zabiera głos w sprawie tatuażu?

Przyznam się, że przed naszą rozmową istotnie miałem trudność ze znalezieniem jakichś wypowiedzi Kościoła na ten temat. Zainspirowany jednak przez Pana redaktora zacząłem trochę szukać w historii. Okazało się, że synod w Northumberland w Anglii zadekretował w 787 roku: „Kiedy ktoś przechodzi próbę tatuowania ze względu na Boga, jest to bardzo chwalebne. Ale ten, kto podda się tatuazowi z powodu przesądów, tak jak poganie, nie odniesie z tego żadnej korzyści”.

Papież Hadrian I całkowicie zakazał tatuowania. Być może ten rygoryzm wynikał nie tyle z racji doktrynalnych co strategicznych. Papież sprzymierzył się z Frankami przeciwko wytatuowanemu Longobardom. Natomiast przed Hadrianem w IV wieku św. Bazyli Wielki twierdził: „Żaden człowiek nie może pozwolić, aby [...] się wytatuować, jak poganie, ci apostołowie szatana, którzy czynią siebie godnymi pogardy oddając się lubieżnym myślom. Nie obcuje z tymi, którzy naznaczają się cierniami i igłami, aby twa krew spłynęła na ziemię”. W 316 r. cesarz Konstantyn zniósł praktykę tatuowania twarzy przestępców jako niechrześcijańską.

Nastawienie Kościoła jednak się zmieniało. Był czas, kiedy poprzez tatuaże wyrażano wiarę w Ziemi Świętej i Anatolii, jak zapisał to Prokopiusz z Gazy w VI wieku. Wierzono wówczas, że tatuaże mogą symbolizować rany Chrystusa. Krzyżowcy robili sobie tatuaże aby zidentyfikować swoje ciała jako chrześcijańskie do pochówku.

Można zatem zauważyć, że praktyka i stosunek Kościoła był tutaj niejednorodny. Jednoznaczne natomiast było przekonanie, że tatuaż jest symbolem, jest znakiem. Istotne zatem było to, co on oznacza i w jakiej intencji ten znak został uczyniony. Trzeba oczywiście przy tym pamiętać o zmieniającej się perspektywie historycznej i kulturowej. Chrześcijaństwo na pewno coraz bardziej odkrywało swoją głębię i odkrywało to, że istotą świadczenia o Bogu nie tyle stają się znaki zewnętrzne co świadectwo życia.

Skąd moda na to, żeby „chwalić się” tatuażami, u tak wielu osób?

Dla mojego pokolenia tatuaże wiązały się z pewną subkulturą, oględnie mówiąc, członków półświata. Niestety, dzisiaj nasza kultura zaciera, czy już zatarła, granicę między półświatem a światem prawdziwie człowieczym.

Niestety trzeba przyznać, że my jako kapłani przyzwyczailiśmy się nieco do sytuacji, w których na przykład do Komunii przystępują ludzie z obnażonymi ramionami czy odsłoniętymi nogami, wytatuowanymi jak makatka. Pojawiają się nawet tatuaże na twarzy, niektóre w postaci haseł o bardzo różnej treści. Najogólniej ujmując, ten proces jest wyrazem pewnego kryzysu człowieczeństwa, kryzysu przeżywania autentycznej godności osoby ludzkiej. Ludzie chcą być zauważeni, chcą być dostrzeżeni, ale czynią to w sposób poniekąd rozpaczliwy zwracając na siebie uwagę niejednokrotnie poprzez szokowanie. To jest intensywna chwila uwagi, ale ona nie prowadzi do podjęcia kontaktu, raczej odstręcza niż afirmuje.

Dlaczego tak wiele osób decyduje się na „demoniczne motywy” tatuaży?

Sądzę, że dla niektórych jest to element gry szokiem, o której wspomniałem. Zwrócenie na siebie uwagi w sposób radykalny, wyrazisty, choć bezsensowny. Za szokującą formą nie idzie żadna treść. Ale przecież obserwujemy narastające zjawisko zniewolenia ludzi przez Złego, różnych postaci uwikłania w zło. Nie chcę przesadzać tutaj ze słowem „opętanie”, ale z pełną odpowiedzialnością mówię o potężnym uwikłaniu w zło i przez Złego. I wówczas zaciera się już granica między wolną wolą człowieka a podszeptem kusiciela. Nie wahałbym się powiedzieć, że w takich sytuacjach mamy do czynienia z nadawaniem sobie, albo raczej przyjmowaniem znamienia bestii.

Jest wiele osób, które mają wytatuowane na rękach symbole katolickie, wizerunki świętych. Jeden z piłkarzy Legii Warszawa ma na lewym ramieniu wizerunek Chrystusa Króla. Czy jest to dopuszczalne?

Jestem bardzo ostrożny w takim ostentacyjnym manifestowaniu swojej wiary. Już nawet nie chodzi mi o zakres posługiwania się ręką z tatuażem Chrystusa na ramieniu w codziennych sytuacjach, ale choćby w starciach piłkarskich. W tym bezpośrednim kontakcie fizycznym, grze na granicy faulu, która przecież dzisiaj jest standardem. Mogą rodzić się pewne wątpliwości i pytania. Nie chcę już nawet ich tutaj rozwijać, kreśląc scenariusze uderzania tym Wizerunkiem w bok przeciwnika, albo upadania tym Wizerunkiem na murawę stadionu i tarzania się w błocie. Jestem przekonany, że istnieją naprawdę bardziej godne sposoby manifestowania swojej wiary.

Koptowie z kolei bardzo często mają wytatuowany krzyż na swych rękach, za co bardzo często grozi im śmierć...

Wyczytałem na jednym z portali dość ciekawą informację. Oto w czasie zgromadzenia młodych w Rzymie 19 maja 2018 roku pewien kleryk z Ukrainy, gdzie co roku odbywał się festiwal tatuaży w Kijowie, poprosił podobno papieża Franciszka o jego opinię na temat tatuażu. Papież odwołał się do wspomnianych poglądów papieża Hadriana I, ale miał powiedzieć ostatecznie „Nie bójcie się tatuaży”. I właśnie jako przykład pozytywnej oceny miał przytoczyć postaci erytrejskich chrześcijan z wytatuowanymi krzyżami. Zastrzegam się, że jak wiele innych wypowiedzi papieskich i ta nie jest autoryzowana, ani potwierdzona.

Oczywiście, wspominałem już o sytuacji, kiedy w Ziemi Świętej krzyżowcy tatuowali się, by być rozpoznani i zapewnić sobie ewentualnie pochówek chrześcijański. Jeśli uznać jakąś analogię między tamtą sytuacją a obecnymi Koptami, to trzeba by było chyba bardzo wyraźnie zaznaczyć, że jest to przykład bardzo wyjątkowy, który nie może stanowić przełożenia na typowe sytuacje. Mówilibyśmy bowiem o sytuacji ekstremalnych prześladowań, niemożności wyznawania wiary w sposób zewnętrzny i publiczny. Z pewnością nie dotyczy to wciąż jeszcze naszego kręgu kulturowego.

Czy nie jest tak, że tatuaże religijne zastępują święte medaliki, różaniec etc.? Jeśli tak, to jak wytłumaczyć wiernym, że „nie tędy droga”?

Należy chyba przede wszystkim podkreślać, że Kościół katolicki zapewnia trzy sakramenty, których charakter jest bardziej niezatarty niż jakiegokolwiek samookaleczenia. Chrzest, bierzmowanie i święcenia kapłańskie są sakramentami jednorazowymi, także dlatego, że dają pieczęć przynależności do Chrystusa i otwierają na wiele łask płynących od Boga. To jest prawda, którą należałoby dzisiaj przypominać. Pokazując zarazem, że poprzez te sakramenty człowiek się nie samookalecza, ale – samorealizuje w sposób najdoskonalszy z możliwych, o ile zostaną one podjęte na miarę wielkości powołania, które jest w te sakramenty wpisane.

Bóg zapłać za rozmowę.

Tomasz D. Kolanek